

Kiss Zoltán**A BAJAI RÖPLABDÁZÁS ARANYKORA****AZ IDŐSZAK MEGHATÁROZÓ EGYÉNISÉGEI
II.**

A bajai röplabdázás történetét feldolgozó tanulmány egy korábban megjelent írásnak a folytatása, amely a *Danubius Noster* X. évfolyamának 2022/4. számában jelent meg ugyanezen címmel. Az I. rész a röplabdázás egyetemes történetének rövid ismertetése után a sportág hazai megjelenését és fejlődését vizsgálta szűkebb keretek között, amit a röplabdasporthoz bajai vonatkozású sikereinek, jelentősebb eredményeinek bemutatása követett. Az egykor virágzó bajai röplabdázás korszakába történő bepillantás érzékeltette, hogy annak az egy-két évtizednek a sportágra gyakorolt hatása kiemelkedően meghatározó volt országos viszonylatban. Az I. rész három játékos (Gálos László, Dr. Tüske Ferenc, Dr. Lantos Csaba) pályafutásának bemutatásával zárult, akiknek közös ismérve volt, hogy mindhárom Baján ismerkedtek meg a röplabdával, és együtt jutottak el az 1964-es tokiói nyári olimpiára – a sportág egyetemes történetének első olimpiájára –, ahol az előkelő 6. helyezést érték el. A magyar férfi nemzeti válogatott azóta képtelen volt az olimpiára való kijutást kiharcolni, így a sportág férfi szakágának hazai történetében az olimpiai szereplés egyelőre megismételhetetlennek bizonyult.

A témát feldolgozó II. rész olyan további játékosok pályafutásáról emlékezik meg, akikben szintén közös jellemző, hogy Baján ismerkedtek meg a röplabdázással és a sportágban országos hírnévre tettek szert, hiszen válogatott játékosok, magyar bajnokok, magyar kupagyőztesek, szövetségi kapitányok, sikeres edzők kerültek ki közülük. A felsorolás a születési idő szerinti logikát követi, ahogyan az az előző részben is volt.

Garamvölgyi Máttyás (1944-) ^{1; 2; 3; 4; 5}

1944 április 4-én Baján született. Sportolói pályafutását tornászként kezdte a bajai III. Béla Gimnáziumban, ahol 1961-ben tagja volt az országos középiskolás tornász csapatbajnokság második helyen végzett iskolai válogatottnak. Ugyanebben az évben atlétikából is jeleskedett, az országos döntőn 6. helyezést ért el rúdugrásban. 1962-ben került a Testnevelési Főiskolára, ahol egyik tanára, Tarnawa

¹ CH. GÁLL András–GALLAI László–GY. SZABÓ Csilla–JUNI György–LUKÁTS György–NÁDAS Pál–SZABÓ Gábor–VAD Dezső–ZSOLT Róbert: *A magyar röplabdázás 50 éve*, Aréna 2000, 1996.

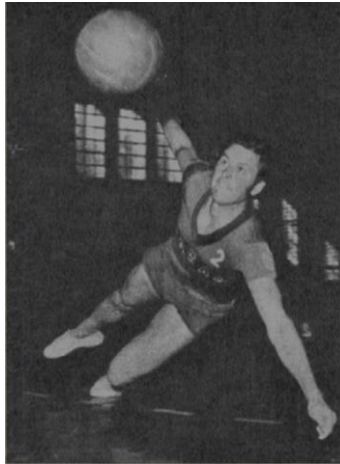
² GALLAI László–JUNI György–KIS Tamás: *Edzők a pálya szélén*, In: JUNI György (Főszerk.): *Röplabda 1996-2006*, Magyar Röplabda Szövetség kiadványa, 2006. https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2017/02/roplabda%20_46_evkonyv/mobile/index.html [2024. 02. 04.]

³ Múlt és Jelen - Gulyás László beszélgetése Garamvölgyi Máttyással, Forrás: M4 Sport, Adásnap: 2018. január 28., <https://nava.hu/id/3314336/> [2024. 02. 11.]

⁴ https://hunvolley.blog.hu/2011/04/04/boldog_szuletesnapot_garamvolgyi_matyas [2022. 11. 05.]

⁵ <https://hunvolley.hu/?p=34925> [2022. 11. 05.]

Ferdinánd irányította a röplabdázás felé. Hamarosan bekerült a TF NB I-es együttesébe, amit később a válogatott keretbe való behívó követett. 1965-ben a IV. Nyári Universiadén a röplabdacsapat tagjaként 2. helyezést ért el. A diploma megszerzését követően 1966-ban a Vasasba igazolt, ahol 1971-ig játszott. Csapatával 1968-ban a Magyar Népköztársasági Kupában bronzérmet szereztek.

Garamvölgyi Máttyás 1969. 04. 20-án a Vasas SC színeiben játszott NB I-es mérkőzésen az újszittiek ellen (1. kép)⁶

A TF elvégzése után 1966 és 1975 között több általános-, illetve középiskolában is tanított. 1974-ben edzőként a TF csapatához került, majd 1975-ben a magyar férfi válogatott szövetségi kapitánya (Tarnawa Ferdinánd, egykori tanára) maga mellé hívta szövetségi edzőnek. Tarnawa hamarosan lemondott szövetségi kapitányi tisztségéről, így 1976 januárjában Garamvölgyi Máttyást nevezték ki a felnőtt férfi válogatott vezetőedzőjének, amely tisztséget egészen 1983-ig betöltött. Munkássága alatt három Európa-bajnokságra (1977-ben 4. (Garamvölgyi a 2. kép felső sorának közepén szövetségi kapitányként); 1979-ben 8.; 1983-ban 11. helyezés), valamint az 1978-as 24 csapatos olaszországi világbajnokságra (11. helyezés) is sikerrel vezette ki a csapatát. Utóbbi bravúrt azóta sem tudta megismételni a nemzeti együttes. A válogatottban edzője volt a szintén Bajáról indult Takács Benjáminnak és Bogár Gézáknak is. 1983-ban egy hirtelen váltással a Vasas női csapatához szerződött, ahol a szakosztály legnevesebb edzői között tartják számon. 1996-ban egy rövid időre a magyar férfi válogatott, valamint 2000 és 2002 között a női válogatott szövetségi kapitányi tisztségét is betöltötte. Egykori játékosa, Buzek László szerint Garamvölgyi Máttyás korszerű módszerekkel dolgozott, és úgy tudott fegyelmet tartani, hogy közben a játékosok közé tartozott. Hívták edzőnek Belgiumba, Kuvaitba és Törökországba is. Végül Törökországot választotta, ahol összesen 11 szezonon keresztül edzősködött. A leghosszabb időt 1995 és 2001 között az Eregli férfi csapatánál töltötte, akikkel 2001-ben az európai Tegus

⁶A kép forrása: https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2023/01/vasas_book.pdf [2024. 02. 18.]

Kupában a legjobb négy közé jutottak. Törökországi munkája során két évig volt a török válogatott edzője, és egy alkalommal az év legjobb külföldi edzőjének is megválasztották. A Magyar Edzők Társaságának alapító tagja. A 2003-ban alapított Hétrakész-program atyjaként tartják számon, amit az utánpótlás-nevelés segítésére hívtak életre. 2004-ben mesteredzőnek választották, amihez nagyban hozzájárult a sikeres hazai és külföldi edzői tevékenysége, valamint a nevével fémjelzett publikációk sokasága, amelynek listájában két könyv is szerepel: *Röplabda és A röplabdázás technikája és taktikája* címmel. Fizikailag aktív életét jól szemlélteti, hogy 70 éves korában még indult a Bonyhád–Bátaszék 24 km-es futóversenyen.

2022-ben több évtizedes példamutató edzői munkássága és kiemelkedően sikeres életpályája elismeréseként a Magyar Röplabda Szövetségtől Életműdíjat kapott.

Az 1977-es finnországi Európa-bajnokságon negyedik helyezést elért magyar férfi röplabda válogatott három Bajáról indult játékosal a soraiban (2. kép)

Páncsity István (1944–)^{8; 9; 10}

Katymáron született, Baján tanult röplabdázni. 1962-ben érettségizett a bajai III. Béla Gimnáziumban, amelynek csapatával országos középiskolai bajnokságot nyert az 1960/61-es tanévben. A Bajai Honvéddal 1966-ban az NB I-es bajnokság 7. helyét szerezték meg, ezzel a legjobb vidéki csapatként fejezték be a szezont. Ezt követően az Újpesti Dózsa egyik meghatározó játékosa lett, a Magyar Népköztársasági Kupában 1968-ban 2.; a Nemzeti Bajnokság I. osztályában 1968-ban 3.; 1969-ben 2., 1971-ben pedig az 1. helyezett csapat tagja volt. A 3. képen játék közben látható egy Vasas elleni bajnoki mérkőzésen az 1968. május 25-ei férfi

⁷ A kép forrása: <https://hunvolley.hu/?p=6783> [2022. 11. 06.]

⁸ ZALAVÁRI László: „Ha valaki mindent szeret, semmiben sem ér el komolyabb eredményt...” Schmidt Lajossal tornásmúltról, tanári és edzői pályafutásról, Bajai Honpolgár, 2018. január-február, XXIX. évfolyam 1–2. (326–327.) szám 9–11.

⁹ https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2023/01/vasas_book.pdf

¹⁰ https://hunvolley.hu/?page_id=8371 [2024. 02. 06.]

röplabdabajnokság rangadóján. 1968 és 1971 között 33 alkalommal volt a nemzeti válogatott tagja, jelentősebb eredményei között említhető az 1970-es bulgáriai Világbajnokság 11. helyezése és az 1971-es olaszországi Európa-bajnokságon elért 5. helyezés.

A szemben lévő Újpesti Dózsa játékosai közül balról a harmadik Páncsity István (3. kép)¹¹

Kasziba István (1945-2020)^{12; 13; 14; 15; 16; 17}

1945. december 7-én Jánoshalmán született. 1960-ban Rácz Sándor testnevelő irányításával kezdett el röplabdázni a bajai III. Béla Gimnáziumban, ahol az 1962/63-as és az 1963/64-es tanévben is tagja volt az országos középiskolai bajnokságot nyert csapatnak. 1968-ig a Bajai Honvéd, 1968–1970-ig a Budapesti Spartacus, 1970–1978-ig a Budapesti Honvéd SE, végül 1979-ben az MTK-VM igazolt játékosa volt. Az NB I-ben egyszer ezüstérmet (1976) és kétszer bronzérmet (1971 és 1973), valamint a MNK küzdelmeiben kétszer ezüstérmet (1973 és 1975) nyert. Játékos pályafutása alatt a Testnevelési Főiskolán sportszervezői és edzői, majd a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán testnevelő tanári diplomát szerzett. 1969 és 1974 között 28 alkalommal szerepelt a nemzeti válogatottban.

¹¹ A kép forrása: <https://hunvolley.hu/?p=24087> [2024. 02. 06.]

¹² MAYER János: „Az elmúlt évtizedek legfelkészültebb szakembere volt...” *Búcsú Kasziba Istvántól (1945-2020)*, Bajai Honpolgár, 2020. szeptember, XXXI. évfolyam 9. (358.) szám, 18–19.

¹³ GERGELY Gyula: *Kasziba Istvánról (1945-2020) személyesen*, Bajai Honpolgár, 2020. október, XXXI. évfolyam 10. (359.) szám, 15.

¹⁴ Arcvonalok - Kasziba István röplabdaedző, Forrás: Kossuth Rádió, Riporter: Lantos Gábor, Adásnap: 2010. december 30., <https://nava.hu/id/1125628/> [2024. 02. 10.]

¹⁵ Múlt és Jelen - Gulyás László beszélgetése Kasziba István röplabdaedzővel, Forrás: M4 Sport, Adásnap: 2019. szeptember 08., <https://nava.hu/id/3555043/> [2024. 02. 10.]

¹⁶ <https://hunvolley.hu/?p=25127> [2022. 11. 06.]

¹⁷ SZABÓ Gábor: *Huszonhat éve izgul a padon*, In: JUNI György (Főszerk.) *Röplabda 1996–2006*, Magyar Röplabda Szövetség kiadványa, 2006. <https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2017/02/roplabda%2046%20evkonyv/mobile/index.html> [2024. 02. 04.]

Játékosként is sikeres volt, de a sportággal kapcsolatos karrierje leginkább edzőként teljesedett ki, az elért eredményei alapján méltán tartják az elmúlt évtizedek egyik legeredményesebb trénerének. Edzői pályafutását még játékosként, az utolsó aktív évében kezdte az MTK-nál, miután 12 vereség után a szakosztályvezető játékos-edzői feladatokkal bízta meg. A váltás olyannyira sikeresnek bizonyult, hogy irányításával 12 győzelemmel zárták a szezont, amit a Budapesti Spartacus férfi csapatával való fúzió követett, viszont 1980-tól már csak edzőként vállalta a további munkát. A két csapat között létrejött egyesülés mindössze egy évig tartott, aztán végleg megszüntették a férfi szakágat. Ezt követően 1981–1985 között a Budapesti Spartacus női csapatának irányításával bízták meg. Ezen időszak alatt a magyar női válogatott kispadjára is leülhetett, ahol a röplabdázás egyik legendás alakja, dr. Kotsis Attiláné mellett tovább pallérozhatta szakmai tudását. 1985-ben aztán átvette a női válogatott vezetését, akikkel 1987-ben Eb 10. helyezést ért el, és amely csapatot 1988-ig irányíthatta. Egy rövid külföldi időszakot leszámítva – 1989–1990-ben Katarban is edzősködött, ahol az Al Arabi S.C. férfi csapatával bajnoki címet nyert – ezután kizárólag női csapatok vezetésével foglalkozott. 1991-ben egy rövid időre még egyszer visszaült a női válogatott kispadjára is. A hazai női klubok közül 1988 és 1989 között a Vasas SC, 1990–1996 és 1999–2001 között az Eger, 1996–1999 között a Vértés Volán, 2001–2007 között pedig a BSE felnőtt női csapatok edzői tevékenységét látta el. Ezen időszakban csapataival 8 magyar bajnoki címet szerzett (1989, Vasas; 1991, 1994, 1995, 1996, Eger; 1999, Vértés Volán; 2004, 2006 BSE), valamint 4 alkalommal a Magyar Kupát is elhódította (1994, 1995, 1996, Eger; 1999, Vértés Volán). Az 1991-es győzelem azért is számított különlegesnek, hiszen a magyar röplabdázás történetében először nyert vidéki csapat bajnoki címet. Nemzetközi szinten említésre méltó az Eger csapatával 1996-ban elért 7. helyezése a Bajnokcsapatok Európa Kupájában. A női szakágban többször választották meg az év magyar edzőjének.

„Egykori játékosai szerint imádnivaló ember volt, noha a szakmában nem ismert pardont.”¹⁸

Az 1964-ben országos középiskolai döntőt nyert bélás csapat (az álló sorban balról a második Kacsiba István) (4. kép)¹⁹

¹⁸ MAYER: i. m.

¹⁹ A kép forrása: GERGELY: i. m. 15.

Takács Benjamin (1948–)^{20; 21; 22; 23}

Baján kezdett röplabdázni, a bajai III. Béla Gimnázium csapatával országos középiskolai bajnokságot nyert az 1963/64-es tanévben. 1966-ban harmadikos gimnazistaként az elsőosztályú bajnokság 7. helyét szerezte meg, ezzel a Bajai Honvéd csapatával a legjobb vidéki gárdaként végeztek. Ezt követően a fővárosba került, ahol 1974-ben diplomázott a Testnevelési Főiskolán. Több éven keresztül volt az Újpesti Dózsa meghatározó játékosa (jelenleg: UTE), ahol a mai napig a legnevesebb játékosok között tartják számon, magyar bajnok és kupagyőztes.

1974 és 1978 között 109 alkalommal volt a magyar válogatott tagja. A nemzeti válogatottal Európa Bajnokságon 1975-ben Jugoszláviában 11.; 1977-ben Finnországban pedig 4. helyezést ért el (Takács Benjamin a 2. képsorban balról az első guggoló játékos). Az 1978-as olaszországi Világbajnokságon csapatával a 14. helyet szerezte meg. Edzőként 1979-ben a Budapesti Spartacus férfi röplabda csapatával 6. helyezést ért el.

A harmincas évei elején, még bőven a rendszerváltást megelőzően az NSZK-ba disszidált. Játzott a Stuttgart Bundesliga csapatában, ahova annak trénerre – korábbi középiskolai tanára és edzője – Rác Sándor invitálta. Hamarosan a württembergi ifjúsági válogatott edzője lett, amit a német röplabda szövetség felkérése követett az ifjúsági és a junior válogatott edzői posztjára, így mindhárom csapatnak azonos időszakban volt az edzője. Ezt követően Sindelfingenbe hívták, ahol egy iskola negyedik ligás röplabdacsapatának edzői feladataival bízták meg. A csapatot játékosedzőként három év alatt veretlenül vezette a Bundesligába. 47 éves koráig aktívan játszott, és 36 éven keresztül tanított egy gimnáziumban. Napjainkban sokat tartózkodik szülővárosában, Baján, és hódol egyik szenvedélyének, a horgászatnak.²⁴

Dr. Petrekanits Máté (1949-2022)^{25; 26; 27; 28; 29}

1949. július 3-án Baján született. A bajai III. Béla Gimnáziumban ismerkedett meg a röplabdázással, ahol csapatával 15 éves kora előtt már országos középiskolai bajnokságot nyert az 1963/64-es tanévben. 1966-ban a Bajai Honvéd játékosaként kapott meghívót a junior válogatottba, amely nemzeti együttesnek a Budapesten rendezett korosztályos Európa-bajnokságon végül az 5. helyezést sikerült

²⁰ ZALAVÁRI: i. m.

²¹ <https://roplabda.ute.hu/tortenet>

²² CH. GÁLL et al: i. m.

²³ https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2023/01/vasas_book.pdf

²⁴ Múlt és Jelen – Gulyás László beszélgetése Takács Benjamin röplabdázóval, Forrás: M4 Sport, Adásnap: 2020. október 25., <https://nava.hu/id/3705767/> [2024. 02. 10.]

²⁵ MÁYER János: „Dr. Petrekanits Máté (1949-2022) emlékére”, Bajai Honpolgár, 2022. szeptember, XXXIII. évfolyam 9. (382.) szám, 9–10.

²⁶ <https://hunvolley.hu/?p=35431> [2022. 11. 05.]

²⁷ JUNI György: Röplabda Almanach 1946–1986, Sportpropaganda, Bp., 1986.

²⁸ Múlt és Jelen - Gulyás László beszélgetése Petrekanits Mátéval, Forrás: M4 Sport, Adásnap: 2017. március 17., <https://nava.hu/id/3120021/> [2024. 02. 10.]

²⁹ <http://olimpia.hu/elhunyt-dr-petrekanits-mate-a-mob-szakmai-bizottsaganak-korabbi-tagja> [2024. 02. 8.]

megszerezni. Az érettségét követően a Testnevelési Főiskolán folytatta tanulmányait, ahol tagja lett a TFSE csapatának és a felnőtt válogatott keretének is. A diploma megszerzése után 1980-ig a Budapesti Honvédot erősítette, amely az időszak egyik legerősebb csapatának számított. A Honvéddal többször végzett dobogós helyen a magyar bajnokságban, a szakosztály legnevesebb játékosainak egyikeként tartják számon. Játékos pályafutását a Pénzügyőr csapatában fejezte be.

A válogatottban 1968–1975 között 107 alkalommal szerepelt. Az 1970-es bulgáriai világbajnokság 24 csapatos mezőnyében 11. helyezést, az 1971-es olaszországi Európa-bajnokságon 5. helyezést, az 1975-ös jugoszláviai Eb-n pedig 11. helyezést értek el. Az 1991-es argentinai szenior-világbajnokságon visszatért még a pályára, és a magyar csapattal aranyérmet szerzett. Hoboth Sándor, 113-szoros válogatott nyilatkozta róla, hogy kiemelkedő fizikai adottságai lenyűgözték a fel-törekvő ifjúságot, játékintelligenciája pedig csapata vezéregyéniségévé tette.

Még egészen fiatalon, a Bajai Rádióamatőr Klubban keltette fel érdeklődését a műszaki technika, aminek köszönhetően már válogatott játékosként maga épített műszereket, melyekkel különféle élettani, illetve fizikai paramétereket lehetett mérni. Az 1980-as évek elején bekerült a Repülõorvosi Kutatóintézetbe, ahol abban az időben készítették fel többek között Farkas Bertalan, úrhajóst is. Az elektronikai tudását fel tudta használni az élettan területén, aminek köszönhetően élsportolói pályafutását 42 évig tartó oktatói-kutatói munka követte, aminek meghatározó területe a terhelésvizsgálat volt. Kezdetben a BHSE Módszertani Osztályán alakult tudományos csoportban segítette sportolók felkészülését, majd megalapította a Terhelésélettani Laboratóriumot, amit évekig vezetett. Ezt követően a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF) Terhelésélettani Laboratórium vezetőjeként százezer feletti vizsgálatot végzett el sportolók, illetve fegyveres testületek számára. A Műszaki Egyetem tiszteletbeli tanára volt, mérnökök tanulták nála különböző eszközök használatát. A Magyar Élettani Társaságnak, a Magyar Olimpiai Bizottság orvosi, majd szakmai tudományos bizottságának, a Magyar Labdarúgó Szövetség orvosi bizottságának és a Magyar Edzők Társaságának is elnökségi tagja, valamint a Puskás Akadémia stábjának tudományos szakembere is volt. 1986-ban doktori címet szerzett, értekezésének címe: *Élsportolók teljesítmény- és fiziológiai jellemzői* volt. A terhelésélettan szakembereként sportágválasztási tanácsadóval is foglalkozott. Vizsgálatai alapján azt gondolta, hogy a gyermekek alkati tulajdonságát, genetikai adottságait figyelembe véve előre megmondható, hogy mely sportág magas szintű művelésére lehetnek alkalmasak, évekkel később milyen mértékű fizikai teljesítményre lehetnek képesek, valamint, hogy adott sportág művelése jelenthet-e a jövőben egészségügyi kockázatot.

Tudományos munkássága alapján 2010-ben a Nemzeti Sportszövetségtől *A sportolók egészségéért* kitüntetést kapott, 2015-ben pedig *Esterházy Miksa-díjjal* (5. kép) jutalmazták.

Petrekanits Máté (balról a második) 2015-ben az Esterházy Miksa-díj átadóján (5. kép)³⁰

Bogár Géza (1950-)^{31; 32; 33}

1950-ben Bácsbokodon született. 1963-ban ismerkedett meg szülőfalujában a röplabdázással Fekete Lászlónak köszönhetően, aki a település megye I. osztályában szereplő női röplabdacsapatának edzőjeként az ügyesebb fiúkat beállította a lányok ellen játszani. 1964-ben kezdte meg a tanulmányait a bajai III. Béla Gimnáziumban, ahol igazán elkezdett kiteljesedni a sportágban. Ugyanebben az évben – a tokiói olimpiát megelőzően – Baján rendezték meg a Magyarország – Japán válogatott férfi röplabdamerkőzést. Bogár Géza szerint a válogatott győztes edzőmeccse sok fiatalnak adott inspirációt a sportággal kapcsolatban. A Bajai Honvéddal 1966-ban az NB I-es bajnokságban 7. helyezést ért el. Bogár Gézát már 16 évesen, 2. osztályos gimnazistaként megkereste az Újpesti Dózsa – Páncsity István közbenjárásának köszönhetően –, ahol aztán több éven keresztül volt az egyesület meghatározó játékosa, és a mai napig a legnevesebb játékosok között tartják számon. A Dózsa színeiben a másik bajai játékosársával (Páncsity István) a Magyar Népköztársasági Kupában 1968-ban 2.; a Nemzeti Bajnokság I. osztályában 1968-ban 3.; 1969-ben 2., 1971-ben pedig az 1. helyezést ért el. Játszott a Spartacusban és a Budapesti Vasas Izzó SK-ban is, utóbbi egyesület játékosaként 1982-ben az év férfi röplabdázójának választották. 1970 és 1983 között összesen 205 alkalommal szerepelt a magyar válogatottban, amelynek színeiben az 1970-es bulgáriai világbajnokságon 11., az 1978-as olaszországi világbajnokságon 14. helyezést ért el. Európa-bajnokságon háromszor szerepelt: 1971-ben Olaszországban 5.; 1975-ben Jugoszláviában 11.; 1977-ben Finnországban 4. helyezést ért el (Bogár Géza a 2. kép felső sorának balról az első játékosa). Európa-bajnokságon csak kétszer teljesített jobban az 1977-es válogatott: 1963-ban ezüst-, 1950-ben pedig bronzérmesek voltak.

³⁰ A kép forrása: kormány.hu

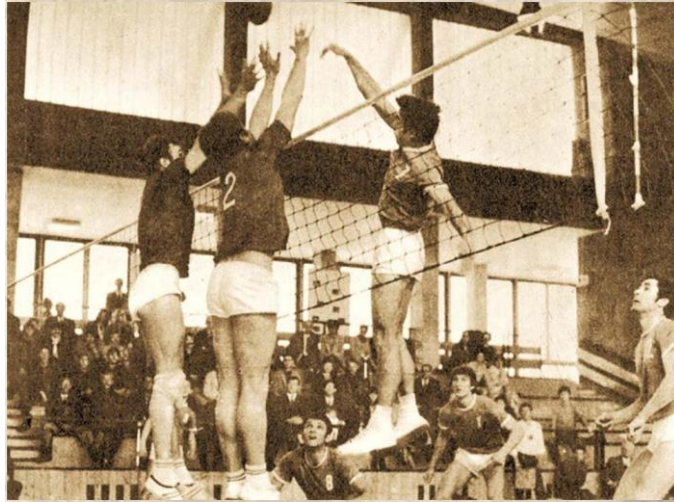
³¹ CH. GÁLL és mtsai: i. m.

³² JUNI: i. m.

³³ Múlt és Jelen – Gulyás László beszélgetése Bogár Géza röplabdázóval, Forrás: M4 Sport, Adásnap: 2018. november 25., <https://nava.hu/id/3441455/> [2024. 02. 10.]

Bogár Géza 1984-ben Belgiumba igazolt, ezzel a férfiak közül a harmadik külföldre szerződött játékos lett. Egészen 58 éves koráig röplabdázott, gyakran látogat haza, egyre több időt tölt szülőhelyén.

Bogár Géza az Újpesti Dózsa játékosaként, szemben az 1-es mezben (6. kép)³⁴

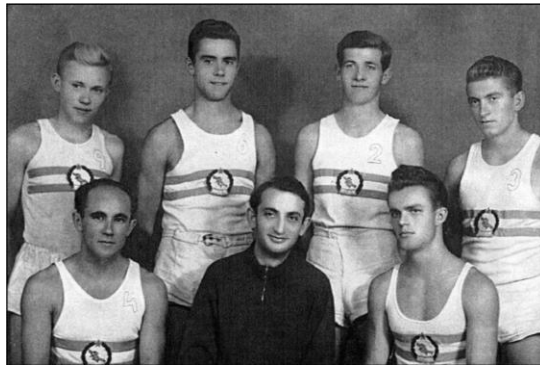
Összegzés

A Bajáról indult röplabdások olyan hazai és nemzetközi sikereknek lehetnek részesei, amelyek napjainkból nézve nagyon-nagyon távolinak tűnnek és a hihetetlen kategóriát súrolják.

A sikerek kovácsa Rác Sándor (1931–2014), a Bajai III. Béla Gimnázium egykori legendás testnevelője volt, akinek tanári és edzői munkássága – az 1960-as évek végén történt külföldre távozásáig – meghatározta nemcsak a bajai, hanem a honi röplabdázást is. Sőt, Gergely Gyula visszaemlékezése szerint Rác Sándor a nemzetközi röplabdázásra is komoly hatást gyakorolt, ugyanis a támadójáték hatékonysága érdekében kitalálta a hátsó középről végrehajtott támadás-befejezés variációt, amit a bajai III. Béla Gimnázium csapata alkalmazott először az 1963/64-es országos középiskolai döntőn. Ezen típusú támadásvariációt aztán egy világklasszis játékosunk tökéletesített, és mind a mai napig meghatározó eleme a modern röplabdázásnak. Edzőként Belgiumban, Hollandiában, Norvégiában és az NSZK-ban is sikereket aratott, miközben több egyetemen oktatóként is dolgozott. Szövetségi kapitánynak is felkérték, irányított holland és német korosztályos és felnőtt válogatottakat. Magyarországon volt olyan időszak, amikor a magyar férfi röplabda válogatott utazó keretének fele, a bajai III. Béla Gimnáziumban, még Rác Sándor (7. kép) tanítványaként ismerkedett meg a sportággal.³⁵

³⁴ A kép forrása: https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2023/01/vasas_book.pdf [2024. 02. 06.]

³⁵ GERGELY Gyula: *Emlékek a Bajai III. Gimnázium testnevelés- és sporttörténetéből (1960-1964)*, Bajai Honpolgár, 2015. február, XXVI. évfolyam 2. (291.) szám, 7–9.

Rácz Sándor az alsó sor közepén, a Bajai III. Béla Gimnázium testnevelőjeként és az iskola röplabdacsapatának edzőjeként (7. kép)³⁶

Az 1964-es tokiói olimpián 6. helyezett csapatból három, az 1965-ös budapesti IV. Nyári Universiadén ezüstérmes csapatból négy, az 1977-es finnországi Európa-bajnokságon 4. helyezett csapatból kettő játékos, valamint a szövetségi kapitány karrierje is Bajáról indult, itt ismerkedtek meg a sportággal, innen kerültek a korosztályos, illetve a felnőtt nemzeti válogatott tagjai közé. Több fővárosi egyesületben a mai napig számos Bajáról felkerült röplabdást a legnevesebb játékosok között tartanak számon, az UTE esetében ötöt. Egyesek az aktív játékot befejezve sikeres edzőkké, szövetségi kapitányokká váltak nemcsak hazai, hanem nemzetközi szinten is.

Rácz Sándor külföldre távozása után rövidesen eltűnt a bajai röplabdázás a sportág hazai térképéről. Munkája jól mutatja, hogy akár egy ember képes felvirágoztatni egy adott sportágot, ugyanakkor egy elhivatott szakember hiánya, egy adott sportág végét is jelentheti átmenetileg vagy akár véglegesen.

A tanulmány szerzője tisztában van azzal, hogy a bajai röplabdázás sikeres időszakának fejezetét sokkal többen írhatták az I. és a II. részben felsoroltaktól.

Ezen állítást jól példázza a Petőfi Népe újság 1961-es februári számában megjelent hír, miszerint Völgyi Ottót és Horváth Gézát az utánpótlás keret tagjai sorába vették fel.³⁷ Szalma Béla 1962-ben az Újpesti Dózsa bajnokcsapatának, illetve az 1965-ben a IV. Nyári Universiadén 2. helyezett csapatnak is a tagja volt.³⁸ De említhetném Dr. Gergely Gyulát, aki az 1962/1963. és az 1963/1964. évi középiskolai országos bajnokságot nyert csapat tagja volt. Előbbi döntőt tartja élete legemlékezetesebb mérkőzésének, amin az ifjúsági válogatottal megegyező ellenfelüket verték.³⁹ Tudomásom szerint Budapesten a Vasas utánpótláscsapatánál is edzősködött. Elismert testnevelő tanárrá, és sokat publikált pedagógiai szakíróvá vált, időnként Bajára is ellátogat.

³⁶ A kép forrása: MAYER János–GERGELY Gyula: *Gálos László (1933-2020) emlékére*, Bajai Honpolgár, 2020. október, XXXI. évfolyam 10. (359.) szám, 13–14.

³⁷ F. J.: *Nincsenek létesítményeink, de vannak eredményeink*. Petőfi Népe, 1961. február 1. (16. évf. 27. szám)

³⁸ <https://olimpia.hu/hirek/iv-nyari-universiade-1965-budapest-magyarorszag> [2024. 02. 06.]

³⁹ GERGELY (2015): i. m.

A szerző megértésüket és elnézésüket kéri mindazon játékosoktól, akik a legnagyobb tisztelet és jóindulat mellett esetleg kimaradtak a bajai röplabdázás aranykorszakába való visszatekintésből.

Irodalom

- JUNI György: *Röplabda Almanach 1946-1986*, Sportpropaganda, Bp., 1986.
- GALLAI László–JUNI György–KIS Tamás: *Edzők a pálya szélén*. In: JUNI György (Főszerk.): *Röplabda 1996–2006*, Magyar Röplabda Szövetség kiadványa, 2006. <https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2017/02/roplabda%2046evkonyv/mobile/index.html>
- GERGELY Gyula: *Emlékképek a Bajai III. Gimnázium testnevelés- és sporttörténetéből (1960–1964)*, Bajai Honpolgár, 2015. február, XXVI. évfolyam 2. (291.) szám, 7–9.
- GERGELY Gyula: *Kasziba Istvánról (1945-2020) személyesen*, Bajai Honpolgár, 2020. október, XXXI. évfolyam 10. (359.) szám
- CH. GÁLL András–GALLAI László–GY. SZABÓ Csilla–JUNI György–LUKÁTS György–NÁDAS Pál–SZABÓ Gábor–VAD Dezső–ZSOLT Róbert: *A magyar röplabdázás 50 éve*, Aréna 2000, 1996.
- F. J.: *Nincsenek létesítményeink, de vannak eredményeink*, Petőfi Népe, 1961. február 1. 16. évf. 27. szám
- MAYER János: *„Az elmúlt évtizedek legfelkészültebb szakembere volt...” Búcsú Kasziba Istvántól (1945–2020)*, Bajai Honpolgár, 2020. szeptember, XXXI. évfolyam 9. (358.) szám
- MAYER János–GERGELY Gyula: *Gálos László (1933–2020) emlékére*, Bajai Honpolgár, 2020. október, XXXI. évfolyam 10. (359.) szám
- MAYER János: *Dr. Petrekanits Máté (1949–2022) emlékére*, Bajai Honpolgár, 2022. szeptember, XXXIII. évfolyam 9. (382.) szám
- SZABÓ Gábor: *Huszonhat éve izgul a padon*. In: JUNI György (főszerk.) *Röplabda 1996-2006*, Magyar Röplabda Szövetség kiadványa, 2006. <https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2017/02/roplabda%2046evkonyv/mobile/index.html>
- ZALAVÁRI László: *„Ha valaki mindent szeret, semmiben sem ér el komolyabb eredményt...” Schmidt Lajossal tornásmúltról, tanári és edzői pályafutásról*, Bajai Honpolgár, 2018. január-február, XXIX. évfolyam 1-2. (326–327.) szám

Internetes hivatkozások

- <https://nava.hu/id/3314336/>
- https://hunvolley.blog.hu/2011/04/04/boldog_szuletesnapot_garamvolgyi_matyas
- <https://hunvolley.hu/?p=34925>
- <https://hunvolley.hu/?p=6783>
- https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2023/01/vasas_book.pdf

https://hunvolley.hu/?page_id=8371
<https://hunvolley.hu/?p=24087>
<https://nava.hu/id/1125628/>
<https://nava.hu/id/3555043/>
<https://hunvolley.hu/?p=25127>
<https://roplabda.ute.hu/tortenet>
https://hunvolley.hu/wp-content/uploads/2023/01/vasas_book.pdf
<https://nava.hu/id/3705767/>
<https://hunvolley.hu/?p=35431>
<https://nava.hu/id/3120021/>
<http://olimpia.hu/elhunyt-dr-petrekanyits-mate-a-mob-szakmai-bizottsaganak-korabbi-tagja>
<https://nava.hu/id/3441455/>
<https://olimpia.hu/hirek/iv-nyari-universiade-1965-budapest-magyarorszag>

Abstract

THE GOLDEN AGE OF VOLLEYBALL IN BAJA

DEFINING PERSONALITIES OF THE PERIOD

II.

This study on the history of volleyball in Baja is a continuation of a previously published article. Part I, after a brief introduction to the universal and domestic history of volleyball, presented the successes and major achievements of the sport in Baja, as well as the careers of three players (László Gálos, Dr. Ferenc Tüske, Csaba Lantos), who all had in common that they got acquainted with volleyball in Baja and played together at the 1964 Summer Olympic Games in Tokyo. Part II of the paper briefly describes the careers of other players (Mátyás Garamvölgyi, István Páncsity, István Kasziba, Benjamin Takács, Dr. Máté Petrekanyits, Géza Bogár) who also started from Baja. All of them have achieved national and some even international fame in volleyball, as they have been Hungarian champions, Hungarian cup winners, national team players, players signed abroad. Also, successful coaches of Hungarian and foreign clubs, captains of the Hungarian women's and men's national teams and coaches of other national teams came out of them.